

POSUDEK školitele na disertační práci

Jméno a příjmení doktoranda: Mgr. Sylvie Stretti

Název disertační práce: *Smrt blízkého člověka v kontextu spirituality*

Školitel: doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

Praha, 27. srpna 2021

Sylvie Stretti si ve své disertaci klade otázku: „Jak lidé, kterým někdo blízký zemřel, popisují změny spirituality v kontextu krize vyvolané touto ztrátou?“ Svou pozornost tedy zaměřuje zejména na desintegraci, změny a rozvoj spirituality v souvislosti s úmrtím blízkého člena rodiny. Téma zpracovává napříč několika disciplínami. Vedle praktické teologie a filozofické teologie uplatňuje řadu postřehů z oblasti zdravotnictví, psychologie, sociální práce a mnohaleté psychoterapeutické praxe. Své téma velice pěkně vymezila v úvodní heuristické kapitole, kde nastínila, jak se s tímto a podobnými tématy pracuje ve jmenovaných disciplínách, proč je téma důležité a že se jím u nás dosud nikdo nezabýval a i ve světě byl badatelský zájem o téma spíše marginální.

Disertační práce je rozdělena na část teoretickou a výzkumnou. V teoretické části se Stretti snaží vymezit nejdůležitější pojmy používané v práci. To je u interdisciplinárních prací poměrně zásadní krok, protože se v jednotlivých disciplínách používají pojmy v odlišných kontextech. První kapitola je věnována teologickým pohledům na smrt a truchlení. Při tom jí jde hlavně o to, co smrt je a jak probíhá. Zcela stranou nechává širší souvislosti – smrt jako důsledek hříchu, smrt jako součást stvoření apod. Všimá si, že se v teologické antropologii v zásadě počítá se dvěma pohledy na smrt, a to se smrtí ve smyslu oddělení nesmrtelné duše od smrtelného těla a se smrtí ve smyslu zániku celé osoby. Kapitola přináší řadu pozoruhodných postřehů, například že je téma truchlení v západní spirituální a teologické literatuře zastoupeno mnohem méně než ve východní, což je patrně dáno tradicí, která klade velký důraz na to, že se zesnulý ocitá na lepším místě u Boha. Osobně si myslím, že západní teologie měla mnohem více rozpracovaný posmrtný život, ve kterém hrála důležitou roli tzv. receptacula (úložiště duší), s čímž byla spojená církevní praxe zádušních mší, odpustků a modliteb za zesulé. To vše sloužilo jako účinný způsob, jak se vyrovnávat se smrtí blízkého člověka. Druhá kapitola je věnována pojetím smrti a truchlení v sociálně vědních disciplínách a tomu, v čem mohou tato pojetí obohatit teologické reflexe. Ve třetí kapitole navrhuje vlastní „posvátně-sekulární model“ smrti a truchlení a poukazuje na přínos interdisciplinárního přístupu. V následujících dvou kapitolách teoretické části ukazuje, jak se

v teologii a sociálně vědních disciplínách pracuje s pojmy spiritualita a krize, pokouší se navrhnout vlastní pojetí spirituality, naznačuje, jak souvisí spirituální krize se spirituálním rozvojem, a konečně i jakých podob nabývá spirituální krize v souvislosti se smrtí blízkého člověka a následným truchlením apod.

Úvod výzkumné části práce je věnován zejména metodologii kvalitativního výzkumu, jeho limitům, omezením plynoucím z nemožnosti sehnat relevantnější počet respondentů, z absence podobných výzkumů apod. Přesto se jí daří kladením vhodně zaměřených otázek poměrně věrně přiblížit, co se děje s lidmi po smrti blízkého člověka a ve fázi truchlení. Dokáže postihnout jejich emoce, vnitřní rozpoložení, proměny náboženských postojů, popř. odpovědět na otázku, zda došlo a v jaké podobě k posunům ve spiritualitě – v intenzitě modlitby, v kladení otázek po smyslu života, ve ztrátě a posílení víry atd. Navzdory tomu, že pracovala s malým počtem respondentů, se jí podařilo odkrýt určitý model chování a jednání truchlících po ztrátě blízkého člověka. To může být dostatečným podnětem pro další navazující výzkum a může to mít skutečný praktický přínos v duchovenské činnosti i praxi pomáhajících profesí.

V závěru uvádí řadu zajímavých postřehů, které lze dále rozpracovat. Například: čím je spiritualita koherentnější čili čím pevněji je ukotvená v křesťanské víře, tím dochází k menším posunům ve spiritualitě. Rozvíjení osobní spirituality tak lze obecně chápat i jako prevenci či posílení schopnosti vyrovnat se se smrtí blízkého člověka.

Hlavní nedostatky práce vidím v nejasných, někdy i nešťastných nebo příliš složitých vyjádřeních, ve stylistických chybách, chybějící interpunkci, větším množstvím překlepů, v nesprávném používání „jenž“, v divných výrazech (trascendentno, přesažno), v nevhodných překladech – „model celostního dopadu“ (death of whole person). U poznámek by měly být vždy uváděny strany kvůli lepšímu dohledání odkazů atd. Práce trpí redundancí slov a měl by v ní být brán větší ohled na čtenáře.

Sylvie Stretti je spíš praktik než teoretik, což je zjevné už při srovnání praktické a výzkumné části práce. Je zjevné, že v práci uplatňuje vlastní zkušenost, kterou nasbírala v mnohaleté terapeutické praxi. Myslím, že to je i důvod, proč byla úspěšná v prokázání své hypotézy přes poměrně malý počet respondentů.

Disertační práci Sylvie Stretti považuji za přínosnou s potenciálem návazného rozvíjení tématu a za splňující požadavky kladené na tento typ práce. Práci doporučuji k obhajobě a souhlasím s udělením titulu PhD.

